

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยและพัฒนาเพื่อพัฒนาครูและโรงเรียนเครือข่ายการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ให้เป็นโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู ใช้แนวการวิจัยเชิงคุณภาพโดยประสมประสานการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research) และกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ดำเนินงานในลักษณะของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) การดำเนินงานตามโครงการนี้แบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การสำรวจข้อมูลบริบทของโรงเรียนวัดเขาขุนพนมตามเกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช และระยะที่ 2 การพัฒนาครูและโรงเรียนไปสู่เกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ ระยะที่ 3 สำรวจคุณภาพของครูหลังการพัฒนาตามแผนกลยุทธ์

กลุ่มเป้าหมาย

เป้าหมายหลักของการวิจัยครั้งนี้เป็นการใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อศึกษาและพัฒนาโรงเรียนเครือข่ายการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้มีมาตรฐานของโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู โดยเลือกโรงเรียนเครือข่ายการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช จำนวน 7 โรงเรียน และโรงเรียนวัดเขาขุนพนม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 เป็น 1 ในจำนวน 7 โรงเรียน และเหตุผลที่เลือกโรงเรียนวัดเขาขุนพนม เพราะเป็นโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร ICT ในการจัดการเรียนรู้ และเป็นโรงเรียนที่อยู่ในโครงการตามแนวพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยและพัฒนาเพื่อพัฒนาครูและโรงเรียนเครือข่ายการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ให้เป็นโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครูครั้งนี้ เป็นการดำเนินการในลักษณะของการวิจัยและพัฒนา โดยในแต่ละระยะได้นำกระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมตามหลักการ และขั้นตอนของเคมมิส และแมคแทกการ์ท (Kemmis McTaggart,

1990) ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนการวางแผน การปฏิบัติและติดตามผล และการสะท้อนผล มาประยุกต์เป็นวิธีการในการดำเนินการสำหรับการมีส่วนร่วมนั้น หมายถึง การประชุมร่วมในการดำเนินงานของคณะนักวิจัย โดยกำหนดวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. การสำรวจบริบทของโรงเรียนกับเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนร่วมพัฒนา

วิชาชีพครู

ในการสำรวจบริบทของโรงเรียนเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู เพื่อหาจุดอ่อนที่ควรพัฒนา คณะนักวิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1.1 **ขั้นวางแผน** มีกิจกรรมย่อยดังนี้ 1) สร้างความตระหนักและความเข้าใจแก่บุคลากรของโรงเรียน 2) ดำเนินการสำรวจบริบทของโรงเรียน โดยใช้เครื่องมือสำรวจบริบทโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ศึกษาข้อมูลตามเกณฑ์มาตรฐาน จำนวน 7 มาตรฐาน 60 ตัวบ่งชี้ รวบรวมข้อมูลพื้นฐานจากการทำ Focus Group วิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อยด้านต่างๆ ของโรงเรียน 3) ร่วมกันกำหนดเกณฑ์ระดับคุณภาพโรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู เพื่อนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาเทียบเคียง สรุปเป็นประเด็นที่โรงเรียนได้ทำ ทำได้/ทำไม่ได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน

1.2 **ขั้นปฏิบัติ** มีกิจกรรมย่อยดังนี้ 1) นำผลการประเมินสภาพปัจจุบันของโรงเรียนจากการวิเคราะห์ข้อมูลมาร่วมกันพิจารณากำหนดแนวทางการพัฒนา 2) นำแนวทางการพัฒนามาพิจารณาจัดทำแผนกลยุทธ์พัฒนาครูและโรงเรียนโดยจัดลำดับความต้องการ ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ด้านทรัพยากร งบประมาณ และเวลา นำเสนอคณะกรรมการบริหารโรงเรียนเพื่อรับการสนับสนุนงบประมาณจากโรงเรียนส่วนหนึ่ง และจากมหาวิทยาลัยราชภัฏอีกส่วนหนึ่ง

1.3 **ขั้นสังเกตติดตามผล** ประชุมคณะนักวิจัยทั้งของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชและโรงเรียน เพื่อพิจารณาข้อมูล รับฟัง และรวบรวมข้อคิดเห็นจากบุคลากรทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันจัดทำแผนกลยุทธ์ของโรงเรียน

1.4 **ขั้นสะท้อนผล/ปรับปรุง** มีกิจกรรมย่อยดังนี้ 1) คณะนักวิจัยทั้ง 2 ฝ่ายร่วมกันพิจารณาแผนกลยุทธ์กับคณะกรรมการบริหารโรงเรียน รับฟังข้อสังเกตของนักวิจัยและผู้ที่เกี่ยวข้องในแต่ละด้าน 2) ทบทวนการดำเนินงานขั้นวางแผนและขั้นปฏิบัติ ติดตามผลว่ามีปัญหาหรือไม่ประการใด 3) ทำการปรับแผนหรือวิธีปฏิบัติใหม่หากพบว่ามีปัญหา และให้ดำเนินการในขั้นต่อไป หากการปฏิบัติตามแผนได้ผลดี

2. การพัฒนาครูและโรงเรียน

หลังจากการสำรวจบริบทของโรงเรียนเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพแล้ว คณะนักวิจัยทราบจุดอ่อนของโรงเรียนที่ควรได้รับการพัฒนาเข้าสู่เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู คณะนักวิจัยได้ดำเนินการต่อไปนี้

2.1 **ขั้นวางแผน** มีกิจกรรมย่อยดังนี้ 1) คณะนักวิจัยร่วมกันพิจารณาจัดทำโครงการและกิจกรรมพัฒนาครูและโรงเรียนตามแผนกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ ไปสู่คุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู 2) ประสานงานขอการสนับสนุนงบประมาณจากโรงเรียนและจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช 3) ติดต่อประสานงานกับวิทยากร จัดทำโครงการ กำหนดวันเวลาในการทำกิจกรรม 4) โรงเรียนแต่งตั้งกรรมการเจ้าหน้าที่รับผิดชอบโครงการหรือกิจกรรมนั้นๆ 5) จัดทำเอกสารการอบรม เอกสารการประชาสัมพันธ์ 6) จัดทำแบบทดสอบก่อน – หลังเรียน 7) จัดทำแบบประเมินโครงการ

2.2 **ขั้นปฏิบัติ** ดำเนินโครงการและกิจกรรมพัฒนาครูและโรงเรียนตามแผนกลยุทธ์ โดยให้ผู้เข้าอบรมทำแบบทดสอบก่อนเรียน จัดการอบรมเชิงปฏิบัติการตามขั้นตอน การติดตามตรวจสอบผลงาน การให้คำแนะนำเพื่อการปรับปรุงพัฒนาผลงาน การทำแบบทดสอบหลังเรียน

2.3 **ขั้นสังเกตติดตาม** โดยการสังเกตพฤติกรรมผู้เข้าร่วมโครงการ ศึกษาผลการประเมินโครงการ ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง และสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติงาน

2.4 **ขั้นสะท้อนผล/ปรับปรุง** คณะนักวิจัยร่วมกันพิจารณาผลการดำเนินงานตามโครงการ และกิจกรรมพัฒนาครูและโรงเรียน ผลการประเมินโครงการ ปัญหาอุปสรรคและความสำเร็จของโครงการ ร่วมกันสรุปผลและเสนอแนะข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ สะท้อนผลบทเรียนที่ได้จากการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยและพัฒนาโรงเรียนวัดเขาขุนพนมให้เป็นโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช คณะนักวิจัยได้เลือกใช้เครื่องมือดังต่อไปนี้

1. แบบสำรวจบริบทโรงเรียนวัดเขาขุนพนมตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู โดยใช้แบบสอบถาม 2 ด้าน คือ

1.1 แบบสำรวจข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของโรงเรียน

1.2 แบบสอบถามที่มีตัวบ่งชี้ จำนวน 4 ด้าน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปวางแผนพัฒนา
ครูและโรงเรียนให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน จัดทำประเด็นสำรวจ จำนวน 60 ข้อ มี 4 ระดับ คือ มี/
ปฏิบัติได้ตามเกณฑ์ มี/ปฏิบัติไม่ได้ตามเกณฑ์ และมี/ไม่ได้ปฏิบัติ โดยให้ครูได้ตอบแบบสอบถาม
ทุกคน แบบสอบถามทั้ง 4 ด้าน จำแนกได้ดังนี้

1.2.1 ด้านบริหารจัดการมีจำนวน 12 ข้อ 1 มาตรฐาน คือ

มาตรฐานที่ 1 โรงเรียนมีระบบการบริหารจัดการที่สนับสนุนการฝึก
ประสบการณ์วิชาชีพครู

1.2.2 ด้านวิชาการมีจำนวน 25 ข้อ 4 มาตรฐาน คือ

มาตรฐานที่ 2 โรงเรียนเป็นผู้นำในการพัฒนาและการใช้หลักสูตร
การศึกษาขั้นพื้นฐาน

มาตรฐานที่ 3 โรงเรียนเป็นผู้นำในการจัดการเรียนรู้ตามพระราช
บัญญัติการศึกษา 2542

มาตรฐานที่ 4 โรงเรียนเป็นแบบอย่างของชุมชนวิชาชีพ

มาตรฐานที่ 5 โรงเรียนและมหาวิทยาลัยมีการสร้างและแลกเปลี่ยน
องค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาวิชาชีพครูร่วมกัน

1.2.3 ด้านบุคลากร มีจำนวน 17 ข้อ 1 มาตรฐาน คือ

มาตรฐานที่ 6 โรงเรียนมีครูชั้นวิชาชีพเป็นแบบอย่างที่ดีให้นักศึกษา

1.2.4 ด้านผลการร่วมพัฒนาวิชาชีพครูของโรงเรียนมีจำนวน 17 ข้อ 1 มาตรฐาน

คือ

มาตรฐานที่ 7 โรงเรียนพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาให้เป็นครูที่มี
ปรีชาสามารถตามเป้าหมายของหลักสูตร

2. แบบสัมภาษณ์สำหรับ Focus Group ใน 7 มาตรฐาน คือ

มาตรฐานที่ 1 ระบบการบริหารจัดการที่สนับสนุนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

มาตรฐานที่ 2 โรงเรียนเป็นผู้นำในการพัฒนาและการใช้หลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน

มาตรฐานที่ 3 โรงเรียนเป็นผู้นำในการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษา
พุทธศักราช 2542

มาตรฐานที่ 4 โรงเรียนเป็นแบบอย่างชุมชนวิชาชีพ

มาตรฐานที่ 5 โรงเรียนและมหาวิทยาลัยมีการสร้างและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้

ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาวิชาชีพครูร่วมกัน

มาตรฐานที่ 6 โรงเรียนมีครูชั้นวิชาชีพเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักศึกษา

มาตรฐานที่ 7 โรงเรียนพัฒนาศักยภาพของนักเรียนให้เป็นครูที่มีปรีชาสามารถ

ตามเป้าหมายของหลักสูตร

3. แบบทดสอบ ก่อนและหลังการเข้าอบรมปฏิบัติการวิจัยชั้นเรียน โดยใช้ข้อคำถามเกี่ยวกับการวิจัยชั้นเรียน จำนวน 20 ข้อ ให้ผู้เข้ารับการอบรมสำรวจความรู้ความเข้าใจเรื่องการวิจัยชั้นเรียนก่อนการอบรมเป็นรายบุคคล และใช้แบบทดสอบชุดเดียวกันให้ผู้เข้ารับการอบรมแต่ละคนตอบคำถามหลังการอบรม คณะนักวิจัยนำคะแนนก่อนการอบรมและหลังการอบรมมาเปรียบเทียบกัน

4. การสัมภาษณ์ใช้ในการสะท้อนผลการปฏิบัติวิจัยชั้นเรียนหลังการอบรม และการนิเทศติดตามผลในขณะปฏิบัติ และสิ้นสุดการปฏิบัติการวิจัยชั้นเรียน

5. แบบสอบถามเชิงปริมาณตามรายการประเมินสมรรถภาพครูนักวิจัย ใช้ในการสอบถามคณะครู โรงเรียนวัดเขาขุนพนมเมื่อสิ้นสุดการปฏิบัติการวิจัยชั้นเรียนเป็นเวลา 1 ภาคเรียน .

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการดังนี้

1. ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะและบทบาทของโรงเรียนวัดเขาขุนพนมในฐานะโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู ตามตัวบ่งชี้ในเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณค่าร้อยละ และข้อมูลจากแบบสำรวจบริบทโรงเรียน ใช้วิธีการแจกแจงความถี่ แล้วพิจารณากำหนดคุณภาพของโรงเรียน โดยพิจารณาเป็นค่าร้อยละของการมีและปฏิบัติได้ตามเกณฑ์ กำหนดคุณภาพของค่าคะแนนเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1.1 คุณภาพระดับดี คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 75 – 100

1.2 คุณภาพระดับพอใช้ คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 60 – 74.99

1.3 คุณภาพระดับปรับปรุง คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 0 – 59.99

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการทำ Focus group ได้จากการสังเกต การสัมภาษณ์ การตรวจสอบผลผลิต/ชิ้นงาน ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

3. แบบทดสอบก่อนการอบรมและหลังการอบรมใช้วิธีการเปรียบเทียบค่า \bar{x} , SD และ t -test

4. การสัมภาษณ์เพื่อสะท้อนผลการปฏิบัติวิจัยชั้นเรียนหลังการอบรมและการนิเทศ

ติดตามผลในขณะปฏิบัติและสิ้นสุดการปฏิบัติ ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา
(Content Analysis)

5. แบบสอบเชิงปริมาณตามรายการประเมินสมรรถภาพครูนักวิจัยเมื่อสิ้นสุดการปฏิบัติ
การวิจัยชั้นเรียน ใช้วิธีการวิเคราะห์โดยการหาค่า \bar{x} , $S.D.$